

ԳԱՅՐԵՆԻՔ

10
Փարսայ

ՕՐԱԹԵՐԹ

10
Փարսայ

Հայրենիք սմեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Պոլսոյ եւ Եւրոպայի համար 7 արծաթ մեծիտ կանխիկ. գաւառական թղթատարութեան ծախսը մեր վրայ է: Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժնաւորոք օր կը նշանակուին:

Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Ռիզա փաշա խան թ. 14: Խմբագրութեան ուղղեալ գիր ետ չը տրուիր: Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դրուշէ. աւելի անգամի համար սակարկութիւն կըլլայ:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Զմիւռնիոյ էմիրաթիւ լրագիրը կը գրէ թէ Օմէր անուն ալպանիացի աւազակապետը տասներկու զէյպէքներու հետ լեռը երենալով վերստին, ժանտարմայի խմբի մը հետ մէկ ժամ ամբողջ կռուելու ետեւ հոգի կորսնցուցեր է:

— Աք-Հիսարէն կը գրեն թէ տաճիկ կին մը կատաղաբար խենթեանալով, իւր երկու աղջիկները խղզեր և իւր երեսը մկրատով կտրեր է:

— Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանին երկրորդ որդի՝ Հանրի իշխանը որ այժմ Եգիպտոս կը գտնուի, դեկտ. 28 ին Խըտիվին կողմանէ ճաշի հրաւիրուել է: Յունվար 2 ին ալ Նեղոս գետին վերայ պտոյս մ'ըրեր է Խըտիվին կողմանէ տրուած յատուկ շոգենաւով մը: Սոյն պտոյտին ատեն Եոսուֆ փաշա անոր ուղեկից եղեր է:

— Մակեդոնիոյ Ֆար լրագիրը Մակեդոնիոյ մէջ և մինչև իսկ Սելանիկի դէպքերը առջև տեղի ունեցած աւաղակութեան խել մը գէպքեր կը պատմէ, այնպէս որ Սելանիկ ապահովութենէ բոլորովին զուրկ կը գտնուի եղեր:

— Կրետէն կը գրեն թէ քաղաքական յանցանք դատաւարտեալ բոլոր մարդիկ վեհ. Սուլթանին հրամանաւ ներողութիւն ընդունելու և բանտէն արձակուելու են:

— Անգղիական դեսպանատան յատուկ եզով Գոնտոր շոգենաւը Մալթա մեկնեցաւ:

— Պարսից Շահը Պարսկական բանակին համար քանի մը հազար հրացան և հինգ միլիոն փամփուշտ ապսպրեր է ի վիճենա:

— Դանուբ գետն ամբողջ սառելով, Տոնօ անուն աւստրիական շոգենաւը սառոյցէ բռնուելու և կապացի նաւահանգիստը պաշարուած մնացեր է:

— Էֆիմէրիս յունական թերթը կը պատմէ թէ Կորնթոսի պարանոցը կըտրելու գործողութիւնը օգին գէշութեան պատճառաւ արագ կերպով առաջ չերթար: Մանչէսթըրէն յատուկ գործիքներ շրջուելու են Կորնթոս: Պարանոցը կըտրելու գործողութիւնը յառաջիկայ դարնաւ մեծ փութով առաջ պիտի տարուին:

— Սպանիոյ թագաւորը յունվար 18 ին Լիզպոնայէն Մատրիտ վերադարձեր է:

— Պիղմարք իշխանը քանի մը երեսփոխանաց յայտարարեր է թէ ծխախոտի դրուժեան և ընկերվարական բարենորոգմանց մասին ինչ ինչ առաջարկութիւններ պիտի ընէ խորհրդարանին:

Իբր երեք շաբաթ առաջ Գալիս ծերակուտի անդամներէն Մ. Հէրոլտ մեռաւ, և թաղուեցաւ առանց ու իցէ կրօնական պաշտաման: Սակայն և այնպէս յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ մեծ հանդիսով: Իբր հարիւր հազար մարդիկ ժողովեցան դադաղը տեսնելու, և Գալիսիոյ բոլոր պաշտօնեայք, իրենց զուլա ունենալով զՄ. Կամպէթթա, և շատ մը գինւորական պաշտօնակալք հետի գացին մինչև գերեզման, այսինքն իբր չորս մղոն տեղ: Գալիսիոյ երեւելիք կը պարծին թէ ազատած են կրօնական կապերէ: Աւա՛ղ որ անոնք կը շփոթեն սնապաշտութիւնն ատելով կը ուրանան զԱստուած:

— Գերմանիոյ կառավարութիւնը չորս կաթոլիկ եպիսկոպոսաց վերադարձուցած է եկամուտները որք քանի մը տարիէ հետէ չէին հատուցուել եպիսկոպոսաց, և հաւանած է վերահաստատել երկու եպիսկոպոսներ զորս պաշտօնակըրած էր: Միւս կողմէն երկու արքեպիսկոպոսներ որ անընդունելի էին Գերմանիոյ, իրենց պաշտօնէն հրաժարած են: Այսպէս թէ Պապն և թէ Գերմանիա փոխադարձ զիջումներ կընեն:

— Վեհ. Սուլթանը քանի մը արապ ձիեր շրկած է ի Պէրլին, Գերմանիոյ կայսեր, գահաժառանգ իշխանին և Պիղմարք իշխանին ընծայ տրուելու:

— Վիէնայի փողոցներէն ոմանք հիմա փորձի համար երկրորդական լուսով կը լուսաւորուին:

— Կարդինալ Շուարձէնպէրկ ծանուցած է թէ Պապը դիտաւորութիւն չունի թողու զՀռոմ: Ընդհակառակն Պապը պիտի կատարէ իւր պարտաւորութիւններն իբրև հաւատարիմ հովիւ, և եթէ Աստուած ուզէ, Պապը պիտի տայ իւր կեանքն ի ծառայութեան Աստուծոյ:

— Ըստ պաշտօնական հաշուոց՝ Գերմանիոյ բնակչաց թիւն է հիմա 45,234,061: Իգական բնակիչք արու բնակիչներէն իբր մէկ միլիոն աւելի են: Գերմանիոյ մէջ օտարականաց թիւն է 275,856:

— Աշխարհի վրայ Հրէից ամբողջ թիւն է 6,568,000: Ասոնցմէ 5,500,000 կը գտնուին Եւրոպա, 240,000ն Ասիա, 509,000ն Աֆրիկէ և 308,000ն Ամերիկա:

— Ռուսիոյ կառավարութիւնն որոշած է հեռագրական հաղորդակցութիւն հաստատել Սիպերիոյ Եւրուսիք քաղաքին հետ որ իրքուդսքէն 3000 վէրսդ հեռու է:

— Վերջին պատերազմի ատեն Շիպայի կռիւներուն մէջ Ռուս զօրաց հըրամանատարութիւն ընող Բատէճքի զօրապետը հարաւային Ռուսիոյ մէջ Ռուսական բանակին նախկին քննիչ կարգուած է:

— Ռուսիոյ կայսրը ներում շնորհած է Լեհացի եպիսկոպոսաց որ Սիպերիա արսորուած էին 1864ին Լեհաստանի ապստամբութենէն ետքը: Կայսրը նաև Բրուսիացուոց դարձուցած է Բրուսիական դրօշներն որ Եօթնամեայ պատերազմին ատեն (1756-1763) Ռուսիոյ ձեռքն ինկած էին:

— Ամերիկայի քաղաքներէն շատերուն մէջ Ծաղկի հիւանդութիւն կայ. և կառավարութիւնն աղդու միջոցներ ձեռք առած է որ ամէն ոք պատուաստուի: Մօտերս գերմանացի գաղթականներէն ոմանք, որ պատուաստուիլ չուզեցին, բանտարկուեցան:

— Ըստ պաշտօնական տեղեկութեանց անցեալ տարի Միացեալ Նահանգներէն դուրս շրկուած վաճառաց գինն էր 195,000,000 թալէր, կամ իբր 44¹/₂ միլիոն Օսմանեան լիրա աւելի քան դուրսէն Ամերիկա բերուած վաճառաց գինը: Նոյն միջոցին դուրսէն Ամերիկա բերուած ոսկին և արծաթն էր 65,000,000 թալէր, կամ 14 միլիոն Օսմանեան լիրա աւելի քան Ամերիկայէն դուրս շրկուած ոսկին և արծաթը:

ԱՐԲԵՅՈՂՈՒԹԻՒՆ Ի ՌՈՒՄԻԱ

Փեդրսպուրկի մէջ կայ հիմա կառավարութեան կողմէն կարգուած Յանձնաժողով մը որոյ նպատակն է արբեցողութեան Ռուսիոյ մէջ տարածման առաջըն առնելու միջոցներու վրայ խորհիլ, գործ մը որոյ համար այն երկրին մէջ մինչև ցարդ ի զուր աշխատեցան կառավարութիւնն և առանձին մարդիկ, Հասկընալու համար փոքր ի շատէ որչափ տարածեալ է Ռուսիոյ մէջ արբեցողու-

Թիւնը, բաւական է գիտնալ թէ 1880ին ոգելից ըմպելեաց համար առնուած տուրքն եղաւ 225,000,000 ռուպլի, կամ տէրութեան բոլոր եկամտից աւելի քան երրորդ մասը: Տեղ տեղ գինեւորներ գոցուեցան, կառավարութեան կողմէն ընկերութիւններ սկսան ջանալ յորդորել զգիւղացիս փոխանակ ողւոյ և ցքւոյ խմել չայ, և ոգելից ըմպելեաց գործածութիւնն արգելելու համար տուրք աւելցան այն ըմպելեաց վրայ, բայց և այնպէս դեռ այնչափ ողի կսպառի որչափ առաջ: Ռուս գիւղացին, կըսէ Գոլոնիոյ լրագրին թղթակիցը որ ի Բեդրսպուրկի Ռուս գիւղացին առանց ողւոյ գործ չընէր, ոչ սակարկութիւն, ոչ ճամբորդութիւն և ոչ ուրիշ գործ: Կիրակէն և տօնի օրեր արբեցողութեան առիթ են, և Ռուսական եկեղեցին ունի տարին «հարիւր քառասուն և հինգ» տօն: Ռուս գիւղացին գրեթէ իւր բոլոր վաստակը կուտայ ըմպելեաց, և այս է գլխաւոր պատճառ սովոյն որ ժամանակ ժամանակ կուգայ աւերել այն երկիրը: Անցեալ տարի երբ ստակ կը հաւաքուէր բոլոր երկրին մէջ ցանելու ցորեն հայթայթելու համար հարաւային գաւառաց որչաւրաչար կը նեղուէին սոյլէ, տեսնուեցաւ որ այն գաւառաց բնակիչը նոյն տարին տուած էին տէրութեան 7,000,000 ռուպլի տուրք ողւոյ զոր հանած էին իրենց գործածութեան համար ցորենէ, որ եթէ այլ ազգ գործածուէր, կրնար պահել զանոնք սովի հարուածէն:

(Աւետարներ)

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

ԻՄ ՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆՔ

Մ.

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն. ԿՈՐՈՒՍՏ

Եղուարդ Դիւլօրիէ մեռաւ — եթէ միութարական է տեսնել որ օտարազգիներ Հայոց պատմութեամբը, գրականութեամբը կը զբաղին և զայնս քաղաքակրթեալ աշխարհաց կը ծանօթացնեն, ոչ նուազ ցաւալի է երբ ազգը զանոնք կը կորսնցնէ:

Հայաստանի մէկ ծայրէն միւս ծայրը

ԿԱՐՄԻՐ ՏԱՆ ԱՍՊԵՏԸ

ԺԲ.

ՍԷՐ

(Շար. տես թիւ 924)

— Ինչ ունիք տեսնեմ, հարցուց Բենուիլաբէ:

— Ահ, ըսաւ Մօրիս. սա է որ իմ ճանչցած մարդուս նման ճարտար չեմ. սա է որ ինքզինքս սիրել տալու եղանակը չը գիտեմ:

— Մօրիս, ըսաւ, Բենուիլաբէ:

— Ո՛հ, տիկին, շատ երջանիկ է նա:

որ չը տառապիր երբէք:

Բենուիլաբէ իւր սպիտակ ձեռքը Մօրիսի զօրեղ թևին վրայ դրաւ:

— Կաղաչեմ, կաղաչեմ, ըսաւ անիկոս ալալեալ ձայնով, ա՛լ մի խօսիք. ա՛լ մի խօսիք:

պիտի ողբայ այս կորուստը, որ իրօք ազգային կորուստ կոչուելու հանգամանքն ունի:

Փարիզի, և կրնանք յարել Պրանսայի մէջ Հայք երկու ճշմարիտ բարեկամներ ունէին, Վիգոր Լանկուա և Եղուարդ Դիւլօրիէ:

Այս երկու կարևորագոյն մարդոց չընորհիւ էր որ քառորդ դարէ ի վեր Պրանսա և այնու՝ քաղաքակրթեալ Եւրոպա՝ ծանօթացաւ մեր պատմութեան գրականութեան աւանդութեանց և Հայաստանեայց եկեղեցւոյ արարողութեան:

Սոցա շնորհիւ էր որ Խորէնացին Եղի. շէն մեր հին և նոր մատենագրութիւնը մեր սիրելի Կիլիկիան ծանօթացան Եւրոպիոյ:

Վիգոր Լանկուա Հայոց երախտագիտական զգացմանց վրայ իրաւունքներ ստանալով չուած էր արդէն աշխարհէս և մնացել էր մէկ հատիկ գոհարն Եղուարդ Դիւլօրիէ:

Եղուարդ Դիւլօրիէ Ֆրանսացի արեւելագէտ ծնու ի Տուլուզ յամին 1807 և նախապէս վաճառականութեան վիճակեալ իւր հօրը միջոցաւ որ այնու հարստացել էր, բայց ի վերջէ նախընտրեց լեզուաբանական ուսումններն:

Դարձնելով իւր ուշադրութիւնը դէպ ի հին Եգիպտոս, հռչակաւոր քննութիւն մ'անցուց 1835 թուականին և բաղմաթիւ գրութիւններ հրատարակեց: Յետոյ Շվարձ Ալմանացւոյն շնորհիւ յառաջ տարաւ արաբ լեզուն:

Յամին 1838 և 1840 պաշտօն ստացաւ երթալ Սինգիլի Դիփտի և եգիպտական մեհենեկան նշանագրոց բնագիրներն հաւաքելու, անդանօր հանդիպած բաղմաթիւ ձեռագրեր թելագրեցին զինքը մինչ ցայն վայր Եւրոպիոյ մէջ քիչ ծանօթ եղած տոհմային լեզուներն ուսանիլ որովք գրուած էին այդ ձեռագիրք: Արագապէս ծանօթացաւ ովկիանեան բոլոր լեզուաց: Ի Փարիզ վերադարձին (1841 ապրիլ) արեւելեան կենդանի լեզուաց դպրոցին մէջ Մաղայեան և Ժավանեան լեզուաց դասախօսութիւնն ըստանձնեց:

— Եւ ինչո՞ւ համար:

— Վասն զի ձայներն իդ. գէշ կընէ զիս:

— Այսպէս իմ ամէն ունեցածս, մինչև իսկ ձայնս ձեզի անհաճոյ կերևի:

— Լռեցէք, կերդուընցնեմ զձեզ:

— Կը հնազանդիմ տիկին:

Եւ անսանձ երիտասարդը ձեռքը ճակատը դրաւ որ քրտինքով թաթաւեալ էր:

Բենուիլաբէ տեսաւ որ Մօրիս յիրաւի կը տառապէր. Մօրիսի նման բնաւորութիւն ունեցող մարդիկ անծանօթ վշտեր ունին:

— Դուք իմ բարեկամս էք, Մօրիս, ըսաւ Բենուիլաբէ երկնային կերպարանքով մը անոր նայելով. թանկագին բարեկամ մ'էք ինձի համար. ուստի նայեցէք Մօրիս որ բարեկամ մը չը կորսնցընեմ:

— Բայց երկար ատեն չպիտի ցաւիմ իմ վրայ, պոռաց Մօրիս:

Պ. Դիւլօրիէ այս լեզուներով զանազան թարգմանութիւններ հրատարակեց, Յետոյ գիտուն արեւելագէտին գործունէութիւնը դարձաւ դէպի մի այլ առարկայ, այսինքն Հայերէն լեզուի ուսումն որ մինչև այն ատեն բաւական լքեալ էր Պրանսայի մէջ: Անդադար քաղուած ոյներ կը հրատարակէր Ասիական ընկերութեան Օրագրոյ մէջ, որոյ գլխաւոր անգամներէն մին էր:

1855 թուականին իւր մշակած լեզուաց ձեռագիր մատենից հաւաքածոյն գրելու պաշտօն ստացաւ կայսերական Մատենադարանէն:

Գրագէտ և լեզուաբանին Դիւլօրիէ, ջանաց նաև Ժողովրդին ընտելացնել իւր աշխատութեանց պտուղն այլ և այլ յօդուածներով կրկին-աշխարհաց հանդիսին մէջ (Ռըվիւ տէ դէօ մօնտ) որք են պատմութիւն, վարդապետութիւնք, աւանդութիւնք և արարողութիւն արեւելեան Հայկական եկեղեցւոյ:

Այս է համառօտ կենսագրութիւնն ներհուն և գիտուն արեւելագէտին և է մասնաւորի հայագէտին, որ շատ տարիներէ ի վեր Փարիզ արեւելեան կենդանի լեզուաց Դպրոցին մէջ հայերէն գրաբար աշխարհաբար լեզուի դասախօսութիւնը կընէր:

Վերջին օրերս Ռուսահայաստանէն համբաւ մ'եկաւ, այն է թէ ողբացեալն Դիւլօրիէ Ֆրանսերէն թերթ մը պիտի հրատարակէր ի Փարիզ Հայոց դատը պաշտպանելու նպատակաւ, բայց մենք որ խիստ յաջողակ ենք որ և է ազգային ծառայութիւններ և այն մասնաւանդ երբ օտարի կողմէ կուգայ, չգնահատելու մասին, չենք գիտեր դործն ո՛ւր մնաց, և Պ. Դիւլօրիէի այդ հրատարակելի թերթէն — որ ի հարկէ մեծապէս պիտի նպաստէր Հայկական խնդրոյն — զրկուելնէս՝ զատ իւր թանկագին կեանքէն ևս կը զրկուինք:

Եթէ հին սերունդը արժանապէս չի գնահատեց գիտուն հայագէտին ծառայութիւններն, մեք իրաւունք ունիմք հաւատալու որ նոր սերունդը մօտ օրերս հարկ եղած միջոցներուն ձեռնամուկ պիտի ըլլայ մի որ և է միջոցաւ, ողբաց:

— Կը սխալիք, ըսաւ Բենուիլաբէ. երկար ատեն և միշտ պիտի ցաւիմ ձեզ վրայ:

— Բենուիլաբէ, Բենուիլաբէ, պոռաց Մօրիս, գթացէք իմ վրայ:

Բենուիլաբէ գողաց:

Առաջին անգամ էր որ Մօրիս այսպիսի խորին յուզմամբ Բենուիլաբէի անունը կուտար:

— Լաւ, շարունակեց Մօրիս, որովհետեւ միտքս գուշակեցիք, ներեցէք ինձի որ ամէն բան ըսեմ ձեզի Բենուիլաբէ. վասն զի մէկ նայուածքով կրնաք սպաննել զիս. . . Արդէն երկար ատեն է որ լուռ կեցած եմ. ուստի պիտի խօսիմ Բենուիլաբէ:

— Պարոն, ըսաւ մանկամարդ կիներ, յանուն բարեկամութեան աղաչեցի ձեզի որ լուռ կենաք. պարոն, դարձեալ կաղաչեմ, եթէ ոչ ձեզի համար գոնէ ինձի համար: Այլ ևս բառ մը մի խօսիք, յա-

և ալ Գիւլօրիէի յիշատակն յաւերժացնելու և երախտագիտութեան քաղցր պարտականութիւն մը կատարելու վերաբերմամբ :

Լորտ Պայրն 1828ին Հելլէնական խնդրոյն մեծապէս նպաստած էր, և ահա Միսօլոնիկի մէջ յանուն անգղիական մեծ բանաստեղծին Հէլլէնք արձան կը կանգնեն, մեք թէ և հրապարակի վրայ արձան չենք կարող կանգնել, գոնէ մեր սիրտերուն մէջ կանգնենք այդ արձանն որ նոյնչափ գնահատելի է, ցոյց տալով աշխարհի թէ Հայք ևս գիտեն գնահատել այն ամէն ծառայութիւններ որ կուղղուին ազգին օգտին և շահուցը :

Իսկ մեք Պ. Եղուարդ Դիւլօրիէի ցուրտ դամբարանին վերև Հայաստանի անուշաբոյր ծաղիկներ և աղի արցունքներ սփռելէ վերջ կորհնենք և կը ներբողենք իւր քաղցր յիշատակ :

2 Արաց 4373

Խ. Յ. Ս.

ՀՆՈՒԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Հասկմ' 25 յունվար

Երեսփոխանական ժողովոյն երեկի նիստին մէջ արտաքին գործոց պաշտօնեայ Պ. Մանչինի հարցման մը պատասխանելով յայտարարեց թէ՝ բոլոր տէրութիւնք խաղաղութեան փափաքող են և թէ խաղաղութեան սպառնացող բնաւ պատճառ մը չկայ : Իտալիոյ տէրութիւնը բոլոր միւս տէրութեանց հետ և մասնաւորապէս Գերմանիոյ և Աւստրիոյ հետ սերտ բարեկամական յարաբերութեանց մէջ կը գտնուի :

Պաշտօնեայն Իտալիոյ տէրութեան պատերազմական պատրաստութեանց վերայ դարձնելով խօսքը ըսաւ թէ « յիշեալ պատրաստութիւնք բնաւ տէրութեան մը դէմ ելնելու համար չեն » : Իսկ Թունիսի խնդրոյն համար, յարեց, Իտալիոյ և Գաղղիոյ մէջ բանակցութիւնք տակաւին աւարտած չեն :

Փարիզ 24 յունվար

Խորհրդարանական ակումբներու մէջ կը կարծուի թէ Խորհրդարանը և Երեւան

նուն երկնից, բառ մը մի' խօսիք :

— Բարեկամութիւն, բարեկամութիւն, ահ. եթէ ինծի հետ ունեցած բարեկամութիւննիդ Պ. Մօրանի հետ ունեցած բարեկամութեանդ յար և նման է, այդպիսի բարեկամութիւն չեմ ուզեր ա՛յլ ևս, Գերմանիա :

— Բաւական է բաւական է, ըսաւ տիկին Տիքսմէր թագուհիի շարժումով մը բաւական է պարօն Լինտէյ. ահաւասիկ մեր կառքը. հաճեցէք ամուսնոյս քով տանիլ զիս :

Մօրիս տենդէ և յուզումէ կը դողար. Գերմանիա պէտք կառքն երթալու համար ձեռքը Մօրիսին թիւն վրայ դրաւ. երկտասարդը զգաց որ Գերմանիա ձեռքը բացի նման էր : Երկուքը կառք նստան. Գերմանիա կառքին խորը իսկ Մօրիս առջևը նստաւ : Այսպէս ամբողջ փառիղի մէջէն անցան առանց բառ մ'արտասանելու :

կոյտը սահմանադրութեան սահմանաւոր վերաքննութեան ծրագիրը պիտի ընդունին :

Պ. Կամպէթթա յանկով քուէի առաջարկութիւնը առայժմ ետ պիտի թողու, զայն Գերմանիոյ վերապահելով :

Կառավարութիւնը մտադիր է միշտ սահմանադրութեան վերաքննութեան ծրագրին վրայ վստահութեան քուէ խնդրելու. եթէ պարտուի, Պ. Կամպէթթա իւր պաշտօնէութեան օրով պատրաստեալ օրինաց ծրագիրները իբրև երեսփոխան պիտի ներկայացնէ և բեմին վրայ պիտի պաշտպանէ :

Լոնտրա 24 յունվար

Թամզ կըսէ թէ Շէրիֆ փաշայի նախարարութեան հաստատամտութեան և անգղիացի ու գաղղիացի քոնթրօլօրներու շնորհիւ Եգիպտոսի իրաց վիճակը բարւոքեցաւ :

Վիէննա 24 յունվար

14 էն ի վեր Դաղմատիոյ մէջ բնաւ կռիւ տեղի ունեցած չէ :

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վագրթ երէկ և այսօր Եգիպտական խնդրոյն վրայ խօսելով կըսէ թէ Անգղիական կառավարութիւնը Օսմանեան դեսպան Միւզիւրիս փաշային ապահովութիւններ տուեր է թէ Անգղիոյ կամքը Եգիպտական արդի վիճակը պահել է. այս մասին Պօլսոյ անգղիական դեսպանն ալ Բ. Դուռը ապահովել է : Դարձեալ Անգղիա իւր միւս դեսպանաց հրահանգը կը կրէ թէ Եգիպտական խնդիր անուշիով խնդիր մը չկայ մէջ տեղ : Գերմանիա ալ իւր ի Գաղղիա և Սլոնգիա դեսպանաց մասնաւոր հրահանգը կը կրէ լիչեալ կառավարութեանց դիտաւորութիւնը հասկցեր և ապահովել է Բ. Դուռը :

— Պրանքֆորդի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Յունաստանի թագաւորը Պօլիս գալու մտադիր է եղեր, սակայն թղթատարական խնդրոյն համար անժամանակ կերպով յետաձգել է իւր ճամբորդութիւնը :

— Վերջին տեղեկութեանց համեմատ, Գաթթարոյի կողմերը երեք խումբ ա-

Միայն ամբողջ ճամբորդութեան մէջ Գերմանիա թաշկինակը աչքին դրած էր :

Երբ գործարանը հասան, Տիքսմէր իւր սենեակը առանձին կաշխատէր : Մօրան Բամպուէյլէն նոր հասնելով, լաթերը կը փոխէր : Գերմանիա ձեռքը Մօրիսի երկնցուց իւր սենեակը մտնելով և ըսաւ անոր :

— Մնա՛ք բարով, Մօրիս. դուք ուղեցիք այսպէս :

Մօրիս բնաւ չը պատասխանեց. այլ ուղղակի կրակարան դրուած սենեակը դնաց, ուր Գերմանիա պատկերը կախուած էր. զայն եռանդեամբ համբուրեց, սրտին վրայ սխմեց և զայն վերստին տեղը դնելով դուրս ելաւ :

Մօրիս իւր տունը դարձած էր առանց գիտնալու թէ ինչպէս դացած էր. ամբողջ փարիզի մէջէն անցած էր առանց բան մը տեսնելու և լսելու. այս ամէնը

ւրստիական գօրք Գրէվօյի ապստամբաց վրայ երթալով յաղթուել և ետ քաշուել են :

— Դաղմատիոյն Հունգարիոյ կազէթին հետեւեալը կը գրեն :

« Ապստամբութիւնը հետք հետէ կը տարածի. ոչ միայն Վերվոյի այլ և շրջակայ բոլոր գաւառակները ապստամբաց ձեռքն են : 600 մղոն տարածութեամբ տեղ ապստամբներէն զատ միւս բոլոր ժողովրդեան համար գոց է : Միւս կողմանէ զինուորական շրջանակը տակաւին կազմուած չէ : Երկիրը պաշարելու պաշտօն ունեցող կիսաբաժինը ծովեզերեայ քաղաքները ապստամբաց յարձակումներէն ազատ պահելու կը դադարէ : Ապստամբք Գաթթարոյի, Գասթէնիւօլօի և Բիզանօի մէջ յայտնի համարձակ պաշար կը գնեն » :

— Բուլմանիոյ կառավարութիւնը ըթթէ յր անուն աւստրիական զինարանին մեծաքանակ հրազէն ապսպրել է :

— Զօրաբաժնի հրամանատար Հիւսէյին Հիւսնի փաշային Երկրորդ աստիճանի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհուեցաւ :

— Արտաքին գործոց պաշտօնէի խորհրդական Յարութիւն էֆ. Տատեան քանի մ'օրէ ի վեր հիւանդ ըլլալով իւր պաշտօնատեղին չէ գացած :

— Յունաստանի յանձնուած երկիրներ. ըսն արքունի կալուածները քննելու պաշտօն ունեցող Մասնաժողովը երէկ այն կողմերը մեկնեցաւ :

— Մայրաքաղաքէս Եգիպտոս երթելէ կող Եգիպտական շողեռանները իրենց ճամբան փոխելով, յայսմ հետէ Կէիպօլու, Զմիւռնիա, և Պիրէոն հանդիպելով Եգիպտոս պիտի երթան, որով փոխանակ 7 աւուր, 4½ օրուան մէջ ճամբորդութիւնին պիտի կատարեն :

— Քիոսէն առնուած տեղեկութեանց համեմատ ամսոյս 6 ին երկու անգամ սաստիկ երկրաշարժ պատահել է, որոց մին 10 վայրկեան տևել և սաստիկ եղեր է, սակայն բարեբաղդաբար մեծ վնաս չէ տուել :

Երաղի նման անցած էր առանց ոչ իր գործերը, ոչ խօսքերը և ոչ իր դագու. մը կշռելու և հասկնալու : Այնպիսի վայրկեաններ կան յորս ամենէն զուարթ ամենէն անձնիշխան հոգին անգամ երեւակայութեան գերագոյն զօրութեանէն առաջ եկած խստութեանց կը մատնուի :

Մօրիսի քալուածը աւելի արշաւանք մ'էր քան վերադարձ. անմիջապէս հանուեցաւ առանց իւր ծառային օգնութեան, խոհարարին խօսքերուն բնաւ չը պատասխանեց, որ ընթերցը պատրաստ ըլլալը կիմացէր. յետոյ սեղանին վրայ դրուած և նոյն ցերեկը զրկուած նամակներն առնելով, իրարու ետեւէ բոլորն ալ կարգաց առանց բառ մը հասկնալու : Նախանձ և խելքի արեքցութիւն տակաւին փարատած չէին :

(Շարունակ)

ՍՈՒՆՍԻ
1882

ՍԵՆԵՅԻ ԻՍԱԿԻՅԵՅԻ ՄԱՆՍՈՒՄ
Ի Լ Ա Վ Է

ԼԱՐԸՆ ՀԻԻՔՄԻԻ ՎԷ ԻՍԹԻՐԱՃԱԹԸ ՍԱՅԻՐԷ
Գաղափար անուամբ ամեն տարի հրա-
տարակուած փոքրիկ տետրակին տեղ,
այս տարի Սանամէ անուամբ սոյն փոք-
րիկ տետրը հրատարակուած է, որու
էջ բարոյական և առողջաբանական խը-
ւատներ պարունակուած ըլլալուն՝ օգ-
տակար կրնայ համարուիլ:

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով:
նաև Զարդարեան թղթավաճառատունը
և ջրավաճառ Պօղոս աղայի խանութը:
Գին 60 փարայ

ԸՆԹԱՅՔ
ԴԱՍՏԻԱՐԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ
Նոր դասագիրք
ԹՈՒԳԻՏՈՒԹԵԱՆ
(Մտաւոր և գրաւոր)

Առաջին ու երկրորդ տարիներու համար
Աշխատասիրեաց Յ. Գ. Փալազեան
Բ. Տպագրութիւն
Փանկավարժական արդի սկզբանց
համաձայն պատրաստուած սոյն Գասա-
գրքին առաջին տարին՝ երկրորդ տար-
րւոյ յաւելմամբ և մաքուր տպագրու-
թեամբ իւրոյ ընծայուած է և կը ծախ-
ուի բոլոր գրավաճառաց քով:
Գին 3 զրուշ:

«ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ»
Աշխատասիրեաց Մ. Յ. Աղապալեան

... Մկրտիչ ... Աղապալեան
Կրթական Տեսչութիւնն ստացաւ 2եր նոյ-
9 ամսաթիւ նամակն ինչպէս եւ 2եր երկասի-
րած «Իրագիտութիւն» անուն դասագիրքն եւ
նորա «Բացատրութիւն ի պէտս վարժարանաց»
դասատետրն որ կը ներկայէք մեզ ի վաւերա-
ւորման:

Կրթական Տեսչութիւնն ի ըննին առնելով
2եր սոյն երկասիրութիւնն, զանանք մեր աղգ-
ընտելարանաց մէջ գործածութեան արժանի
գտաւ եւ վաւերացոյց:

Մնամք յորդանօք
Աղգ. Կեդր. վարչութեան Կրթ. խորհրդ.
(Կնիք) Մ. ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ
Կրթական Տեսչութեան

ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ի պէտս վարժապետաց 5 զրշ:
ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ի պէտս աշակերտաց 5 զրշ:

Ամեն գրավաճառաց քով կը գտնուի, շատ
գնողներու եւ դպրոցաց համար զեղչ կըլլայ:

ԱՐՍԷՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Որ Եւրոպայ գինի շինելու արհեստը
ու ուսած է, այս անգամ՝ Ագրիւանու-
պոլիս յատուկ գինի շինելով և մայրա-
ւաքաղաքս բերելով խիստ ընտիր տեսա-
կէն, փոքր և մեծ քանակութեամբ կը
վաճառէ Ղալաթիա Խուրչունլու խան
թիւ 15 վաճառատունը:

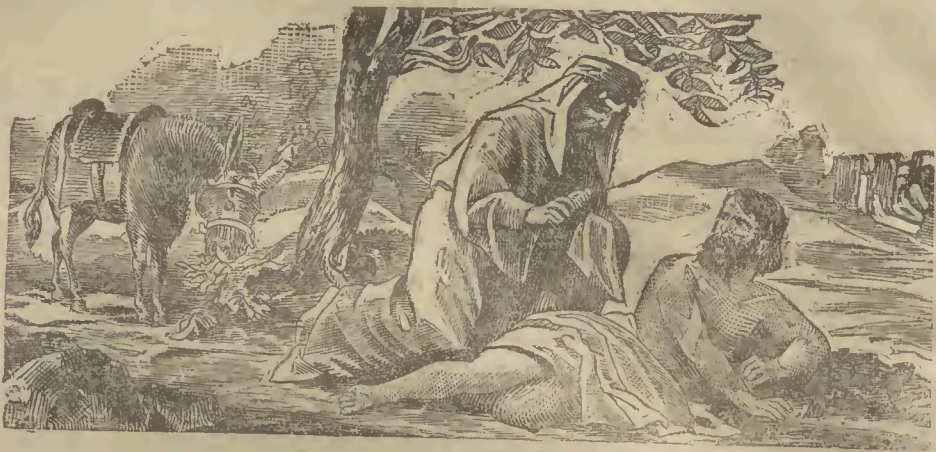
ԴԱՍՏԻԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կ Ա Մ

ՆԱԽԱԳԻՏԵԼԻՔ

Բարոյական և բնական իրաց
Թարգմանութիւն Կարնոյ Աղգ. դպրոցի
աշակերտաց

Ընթերցանութեան արժարի գրգոյք մ'է՛, եւ
կրնայ Նոր Տարւոյ առթիւ՝ խիստ յարմարա-
պէս իբր նուէր գործածուիլ: Կը գտնուի բոլոր
գրավաճառաց քով եւ Ղալաթիա, Զաքըրեան
Ցարութիւն էֆէնտիի թղթավաճառանոցը,
թիւ 16: Գինն է 60 փարա: Շատ գնողներուն
սովորականէն աւելի զեղչ կըլլայ:

Փ Ա Ն Ա Մ Է

ԴԵՂ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԴԵՂ ՍԱՄԱՐԱՅԻՈՅՆ

Կը ծախուի Մինասեան եւ Ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա Կ. Պօլսոյ:
Փանասէն իւր օգտակարութեամբն, ինչպէս Ամերիկայի եւ Եւրոպայի, նոյնպէս եւ Թուր-
քիոյ այլ եւ այլ կողմերը մեծ ընդունելութիւն գտած է:

Փանասէն գեղացւոյն եւ գաւառացւոյն բժիշկն ու բարեկամն է, եւ մեծ օրհնութիւն
մը համարուած է այն տեղերուն համար, ուր բժիշկի ու դեղ եւ դարման հաղիւ կը գտնուին:
Փանասէն բուսեղէններէ բաղադրեալ լինելով՝ բոլորովին անվնաս է: Փանասէն այրածին ցաւը
կ'առնէ ու քիչ ատենի մէջ կը բուժէ. նոյնպէս էլ եւ քարմնոյն կտրուած ու ճմուռած տեղե-
րուն ցաւն ու բորբոքը շուտով կ'անցնէ:

Ձգային, յոյային եւ ոսկրային սաստիկ ցաւերը բուժելով՝ տաքնապեայը կը հան-
դարտեցնէ: Ստամոքսի, փորի եւ աղեաց ցաւերը կը կտրէ ու պաղէ յառաջ եկած դժուարու-
թեանց առաջը կ'առնու:

Փանասէն ակուայի ստտիկ ցաւերը շուտով կը բուժէ: Մարմնոյն կտրուած կամ վիրա-
ւորեալ կողմերն առատ փանասէ քսելով շուտ կը բժշկուին ու կը գոցուին: Փանասէն կը
բժշկէ նաեւ փորնարութիւն, թանք, հազ, ջերմ, կոկորդի բորբոք եւ ուռեցք, մէջքի ցաւ,
եւ այլ զանազան անտեր, որոց սկզբնապատճառը գրեթէ նոյնն են: Այսպէս կը վկայեն շա-
տեր, որք փորձած են: Ընտանիք իրենց տան մէջ ու պանդուխտը եւ ճանապարհորդը իրենց
մօտ փանասէ պահելով եւ յանկարծական դժուարութեանց առնէ դործածելով մեծ օգուտ
կը քաղեն եւ ծանր հետեւանաց առաջը կ'առնուն: Փանասէն հեղուկ է, որ թէ՛ մարմնոյն
վրայէն քսելով եւ թէ՛ խմելով ալ բժշկութիւն կը գործէ:

Գործածութեան կերպը հետն է: Գլխաւոր վաճառատեղին է Ղալաթիոյ Նէնի-ճամիի դրան
կից Մինասեանին Ամերիկեան վաճառատունը, նաեւ մայրաքաղաքի գեղադործաց քով ու դա-
ւառներն ալ կը գտնուին:

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՆԷԻՃԷ ԾԻԱԽՈՏԻ
ԳՕԵԹԻ ԵՂԱՐՔ ԵՒ ԵԱԶԻՆԻ
Ղալաթա. Սանտրգճըլար փողոց 109

Ստորագրեալքս առեւտրական բոլոր պա-
տասխանատուութիւնը մեր վրայ առնելով ԳՕԵ-
թի եղբարց եւ Եաիլմի հետ ընկերութեամբ
Ղալաթիոյ Սանտրգճըլար փողոցը թիւ 130 գոր-
ծատունն հաստատելուու ի վեր՝ արժանապէս
քաջալերուեցանք պատուարժան յաճախորդաց
բազմութենէն: Ամէն ոք լաւ գնահատեց մեր
գործարանէն ելած ծխախոտոյն ընտրութիւնը,
ճաշակը եւ գինեւորուն չափաւորութիւնը տե-
սակներուն համեմատութեամբ: Ուստի եւ մեզ
հարկ եղաւ, աւելի ընդարձակ ասպարէզ մը
տալ մեր գործածութեանց:

Եւ նախ՝ մեր գործարանն ու վաճառատունը
փոխադրեցինք առաջնոյն դիմացը 109 թիւ չէն-
քին մէջ, եւ իւրան համեմատ ընդարձակու-
թեամբ խիստ յարմարութիւն ունի թէ մայրա-
քաղաքէն թէ գաւառներէն եւ թէ օտար եր-
կիրներէ եկած բազմաթիւ հրամաններն յոյժ
գոհացուցիչ կերպիւ եւ փութով կատարելու:

Երկրորդ ծխախոտոյնքն արտադրող ամեն
կողմ եւ մանաւանդ յէնիճէ յատուկ գործակալ-
ներ կարգելով սկսած ենք մասնաւոր խնամօք
պատրաստել տալ բերքը եւ ահա այս խնամոց
եւ գոհողութեանց նորոհին է որ այսօր ամեն
նտիր եւ հոտաւէտ ծխախոտներ կարող ենք
մատակարարել նաեւ 150նոց, 200նոց, եւ 300
նոց եւ աւելի բարձր գինեւորով ըստ տեսակին:

Այսուհետեւ ոչ ոք պիտի վարանի իւր ճա-
շակին յարմար ընտիր ծխախոտ գտնելու մասին,
բաւական է զիմել մեր վերոյիշեալ գործատունն
ի Ղալաթիա Սանտրգճըլար փողոցը թիւ 109,
եւ կամ ամեն ծխավաճառներէ խնդրել մեր
գործարանէն ելած ապրանքներէն:

Ծան. Օտար երկիրներէ ապրանք ուղղուելը
կը մասնակցին այն միջնորդին, զոր ունիւք
կայսերական կառավարութենէն, որ է պանտրօլի
տուրքէն ազատ ըլլալ, որով $\frac{1}{10}$ ին 20շահ
ձեւունման:

Վաճառատուններն են.
Ղալաթիա Սանտրգճըլար թիւ 109
Ձընտան գաբու 25օմէկճիլէր » 29
Էմին-Էօնիւ » 36

ՏԵՄԻՐԳԱՓՈԼԻՍԱՆ ԵՂԱՐՔ

ՖԻԼԵՆԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կեդրոն Նորայրի բառաթերթից, կեդրոն
2փուլիոյ Մակրեանի գրեանց, կեդրոն Տըլի-
խիսու Փարոսի Հայաստանոյ, եւ այլն եւ այլն:

Կաղանդի վերաբերեալ զանազան նուէր-
ներէ, դպրոցական գրքերէ եւ պատկերներէ
զատ կը գտնուին նաեւ:

Ընտիր մաքարա թիւէ, բարձի եւ բապու-
ճի համար, քանափայլ սաւառաններ, քրօշի
օրինակներ, ծակոտած քանափա թղթեր, կա-
նանց եւ արանց համար 35 զրշ. գնով փանկ-
լալը լուսթին բօթիներն, Նուպիան կոշիկի
ներկեր, դարմանալի ամանութեամբ Պրուսայի
խալուներ, բաղնիքի թախաններ, պուրնուզ-
ներ, Կոն նաեւ կաղաւթի զուտ քօնեաքներ,
պօշոտներ եւլն եւլն:

Վաճառատունն՝ կաղանդի պատճա-
ռաւ կիւրակէ օրերը և գիշերները մին.
չեւ ժամը 4 բաց է:

Պոլիս Ուզուն չարշի Բիլիտ խանի կից

Ն. ՏԷՐ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՑ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵՁՈՒ

Դ. հատոր

Սոյն դասագրքին Դ. և վերջին հատորն
սլ իւրոյ ընծայուած է. Պօլսոյ աշխար-
հաբառի վերածուած և ընտիր տպագրու-
թեամբ: Գին 5 դահեկան արծաթ:

Կեդրոնատեղին է Միացեալ ընկե-
րութեանց գրասենեակն, Ղալաթիա, Գէօ.
էջ-օղու խան, թիւ 11, 12, և 13:

Կը գտնուի Պօլսոյ բոլոր հայ գրա-
վաճառաց քով, նաեւ Ղալաթիա, Պ. Յ.
Զաքըրեանի հայկական թղթավաճառա-
նոցը:

Գպրոցաց համար մասնաւոր զեղչ
կըլուի:

ՏԷՐ-ԻՄԲՈՒԻՐ

Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԻԱՆ

Բիգա փաշա խան քիւ 14